

„Naj pogledajo, če imajo bistre oči, vidili bodo, de so te kepice polne živih živalic, vidijo kakó vse v parsti gomezi“; in gola resnica je bila, kar so mi gosp. kaplan rekli.

Parst proč otrebim in korún je bil spodej že črnkast. Naprej gredé, prideva h drugi, tretji njivi, in tudi tukej sva ravno takó našla, kakor na prvi; pri četrty njivi so bile korúnove stebila in perje zdrave viditi. Per ti priči, še bolj prepričati se, potegneva dve stebli eno za drugim iz zemlje, in nobene živalice ne narajmava krog korúna; ko sva pa neko blede steblo iz njive izderla, sva vidila de je bilo okoli korúna vse živo, korún pa črnkast.

Poskušajte in gotovo boste nešli tudi vi, ljubi kmetovavci, de so imenovani merčesi *) (Infusionsthierchen) tudi na Krajskim korúni, in to bo njegova bolezn.

Ali bo kaj pomagalo seme premenjati? **)

Jez mislim njivo, na katero bom prihodnje leto korún sadil, pozno v jeseni preorati, mraz bo te živalice pomoril; letašnji korún pa s kakimi suknenimi cunjami dobro odergniti, in potem v zračem kraj spraviti. P.

Govéd na vervi in k sebi pripetih ne pasti.

Že večkrat sim vidil pastirje, posebno pa pastarice; večidel po Gorenském, kakor tudi okoli Ljubljane, po enim, dvoje, troje ali pa še več govéd v sponah k sebi pripetih, krog mej ali pa po kolovozih, med njivami in družih ledinah pasti, in iz kakih bukvic brati, nogovice ali slamo plesti i. t. d. De to ni varno, naj vam bo nasledna žalostna zgodba v izgled:

V Polički ***)) je 9. dan pretečeniga mesca neka pastarica pri 16 letih, akoravno jo je gospodar tega večkrat svaril, kravo na vervi, vedno k sebi pripeto, pasla, in med tem mnoge rokodela opravljala; krava, ktero so obádi in brenceljni v hudi vročini pikali, se jim brani in enkrat naglo z glavo zmaha, in neskerbno, v delu zamišljeno pastarico na stran zasúče, kateri, ko bi trenil spodletí in na tla pade. Krava se tega splaši in z ubogo pastarico nazdol zleti, de je bilo joj! In pridna deklica je bila, predenj so jo bili plašni kravi oteli, grozno razbita in že mertva, iz vervi sneta.

Oroslov.

Bratje sv. Cirila in Metuda v naših šolah.

Ni Slovincam večí veselja, kakor vinograd, v katerim sladko vince raste. Tergatve se veseli dete mladó, v gorico leze rad dedek slab, pastir po zelenim logi — kopač po sončnih gomilah poje od ljube vinske terté, ki detcam sladkó grojzde da, možem pa dobro vino. In naj bode star ali mlad, vsak vince pije rad; naj bi ga le vselej po pameti!

Celi svet je vinograd božji, vsako ljudstvo je njegovo tersje, dober nauk je žlahtno vino za dušo, ki serce oveseli in ljudstvo osreči, ako se mu po pravi pameti daja. Vinograd se pozná po delavcih — ljudstvo pa po učiteljih, katerim je v skerb izročeno.

Nar imenitnejí keršanska učitelja Slovenskiga naroda bila sta slavna brata sv. Ciril in Metud, v Solunjah na Gerškém domá, katerih god devetiga Sušca obhajamo. Došlo je veliko keršanskih učiteljev iz Ogleja (Akvilleje) in iz Gerškiga, tudi iz Salcburga v naše kraje, ki so vinograd Slovenski obdelovali; pa Slovenci so jih le po malim raznmeli, in keršanstvo je le po malim rastlo. V devetim veki (stoletji) pošlejo mogočni

*) Práv bi bilo, če bi učeni gospodje te merčese natanjko pregledali in nam po novicah povedali, če so res vzrok korúnove bolezni in kakó bi se dali pregnati.

**) Bolno seme z zdravim premenjati ne bo nikakor škodljivo.

***)) Polička, česko mestice v Krudimski okolici.

Vredništvo.

knezi (firšti) Rastislav, Svatopolk in Kocelj v Carigrad (Konstantinopel) prosit cara Mihaela III., naj jim učiteljev pošle. „Naša zemlja — so djali — se je pokristjanila, pa učiteljev nimamo, ki bi nas vodili, učili in nam svete knjige (bukve) razlagali, kér mi ne razumemo ne gerškiga, ne latinskiga.“

Cesar posvé dva brata v Solunjah, Konstantina, katerimu je bilo slej imé Ciril dano in Metuda, po nju pošle, ter jima izporočilo Slovincov pové. Slavna brata se tukej v Slovenske dežele odpravita, učita Slovine, Bogá práv spoznati in njemu služiti, pa tudi pisati in brati. Tedaj so se Slovani veselili slišati veličanske dela božje v svojim jeziku. Keršansko božanstvo se je med Slovenci vtemelilo, tersje Slovensko, od dveh apostelskih bratov toliko čedno in modro obdelano, je jelo lepó rediti. Zató se po vsej pravici sv. Ciril in Metud slovita Slovincam aposteljna, in zaslužita, de nju posnemamo mi, ki obdelujemo v Slovenskih krajih vinograd Gospodov. Hvala Bogú, de imata še zdaj tudi v naših krajih lepo število hvalitih bratov, naslediteljev, ki v cerkvi kakor v šoli po nju slavnim izgledi Slovensko tersje obdelujejo. Mislim, de se spodobi in bo práv njih djanja v spomin vzeti, in našiga šolstva opomniti.

Učilnice ali šole so se po naših krajih práv za práv še le pred nekoliko trideset leti vnele. Kakor so radi otroci v šolo hodili, takó prehitro je starišam in otrokam veselje do šole vgasnilo, v katerih se je nauk le po nemško dajal. Nemškiga niso detca v šoli razumile, in niso domá povedati vedile, česar se v šoli učijo. Redek je bil, ki bi bil brati znal; bukve na kmetih vgledati, je bilo kaj posebniga. Ako je radoveden oče Evangelj v zajem dobil, in ga svojimu otroku, ki je že po dve ali tri leta v šolo hodil, k domu prinesel, naj bi družini svet pasjon (terpljenje Kristusovo) bral, ali keršanskiga nauka za velikonočno izpraševanje iz katekizma povedal, je šolar jokaje odgovoril: „Tega se v šoli ne učimo;“ in oče je vés nevoljin bukve otroku vzel rekoč: „Po kaj pa v šolo hodite!“ in je bukve kakimu hlapcu, ali pa rokodelu podál, ki se je od soseda slovenšine brati naučil. Taka se je godila po Štajarskim; in ni se čuditi, de so mógli stariše kakor otroke z beričam v šolo strašiti. Razen nekolikim učencam, ki so jih v viši šole po mestih dali, so šole ljudem malo zdale; ni bilo viditi molitevnih bukvic v cerkvi, ne koristnih knjig domá, slovensko so čerkali z nemškim pisam, kar pogosto sami niso brati mogli; in kader so šoli odrastli, niso nemšine, pa tudi slovenšine znali; zgubljeni so bili potroški, zgubljen mladosti zlati čas. Za se so prazno slamo mlatili, drugim pa prah na veter nosili.

(Dalje sledí.)

Za njé so černe bukve premalo.

Med tim, ko si na eni strani blagi starši vse perzadenejo, svoje ljube otročiče skerbno zrediti, se na drugi strani le preveč taci staršev najde, kateri vso izrejo svojih otrók v némar pusté. Z zverimi se taki starši ne smejo permerjati, zakaj oné skoz in skoz za mlade skerbé. — Tukej mislim le tiste tukej v mestu, zlasti v predmestjih spomniti, kateri svoje otroke samé pušajo pohájkovati, in se po samótnih krajih potépati. So nekteri kraji, zlasti okoli gradú in na Golovcu, kjer ne bo lahko pošten človek mimo šel, de bi cel kúp taci potepuhov ne najdel. Mladi smerkovci so z odrášenimi potepuhi namešani, in se od njih uče vsih hudobij in malopridnost, s kterimi v poznejših letih mir in srečo dobrih prebivavcov podkopujejo. Ni davno, ko sim šel na Golovcu mimo kolobara taci tepcov; eden zmed njih je hotel pokazati, de se nobeniga nič ne bojí, in je tam v pričo začel gerdó preklinjati; — bil je še clo mlado fanté. Starši lep sad imate od njega perčakovati!

Tukej je treba na peté stopíti, tukej krotiti in berzdati; — če ne, se bodo zastónj pošteni možjé za dobro in blagóst, za omiko in osrečenje domovine trudili. Taki otroci so gnjil sad, ki vse drugo oskruni in skazi, oni so smerdljivi oblaki, s kterih ves gnus in vsa nesreča treska na človeški rod. Javalne bi bile napolnjene jetnišnice, in ne bilo bi treba delarnice, ko bi starši in rokodelski mojstri v izreji otrók in učencov svojo dolžnost na tanjko spolnili in posebno jih kužnih družinj varovali. Kteri pa tega ne storé, zaslužijo kej več kakor v černe bukve zapisani biti, lenuhnim postopačem in smerkovcam pa gré namočen brezovec okusiti dati, kolikorkrat koli se v takih okolišinah dobé.

Krajnski misijonar Ignaci Knobleher.

Od téga našiga rojaka so Novice v 15. in 16. listu lanskiga léta že več povedale; in v letšnjim 21. listu je bilo rečeno, da bi bil že v notranjo Afriko med Zamorce odšel, kar se ima pa še le proti jeseni zgoditi. — Ljubljanski Ilirski list, ki nam je v tekočim leti že veliko znanih domorodnih novic na znanje dal, je poslednje dni novo pismo gosp. Ignacija Knobleherja pernesel z nekaterimi perstavki, od koder naslednje vzamemo za svoje bravce.

Gosp. I. Knobleher je že v manjših šolah veliko nagnjenje občutil, keršansko vero oznanovati kdaj v krajih, kamor dobrotljivi žarki njene luči še niso ségli, pred drugimi v iztočni Indii.

Kér je pozneje v leti 1841, spodbuden od tedaj-niga papežoviga poslaniga na Dunaji in zdajnega kardinala čast. gospoda in kneza Altierita, do kteriga se je bil s pisanjem obrnil, in bolj poterjen v svojim naménu od svojiga domačiga gosp. fajmoštra J. Zalo-karja, v Rim peršel z upanjem, v propagando, to je, učiliše za misijonarje, stopiti: je bila stanovitnost v njegovim sklépu dolgo in mnogo skušana. To je bilo prvo, kér ni mogel precej biti vzeti v propagando; vunder dovoljeno mu je bilo zavoljo uka obiskati rimsko zbornišče (Collegium romanum). Huji skérb je bila, kakó v Rimu preživeti se, dokler se mu pot po njegovih željah ne odpre. Pa božja previdnost mu je tudi tukej podpornike dala. Naš milostljivi škof in knez gospod Anton Alojzi so večkrat z obilnimi darmi mu perstopili. Pozneje je peršel za učitelja k nekemu blagorodnemu gospodu iz Danskiga, kteriga je tudi skoz italijanske in nemške dežele do Kopenhagna spremil. Ko se poverne nazáj v Rim, ga tukej v nar večji potrebi čaka dar več duhovnih gospodov, posébnó iz gorenske krajnske strani, ki so mu 200 gold. poslali, s kterimi si je pripomogel, dokler je v leti 1843 v propagando stopil. Zdaj je z veseljem in v miru se za svoj poklic perpravljaj, in lansko leto pred Velikonočjo je bil mašnik posvečen.

Kakó ga je zdaj po eni strani morebiti nar terji skušnja varila, se vidi ravno iz pisma do gosp. Jožefa Partelna od 10. Prosenca tega leta, ki se najde v ilirskim listi. Dolgo časa namreč ni bilo do gotoviga razločeno, kam de bo poslán, ali kaj bo njegova služba; kér zdaj se je tū zdaj tam potreba pokazala, kjer bi zamôgla njegova gorečnost in umetnost katolški cerkvi koristiti. In takó se mu je bilo zdaj za te in te nevarnosti in težave v duhu perpravljati, zdaj za obilniši spoznanje jezika in življenja tega in tega ljudstva si perzadévati.

Nar popréd je bil odločen za izhodnjo Indijo, kakor je bila že njegova nekdanja želja. Kér je bilo treba za Švedsko misijonarja, v tevtonskih narečjih znajdeniga, in kér zató ni bil kdo drugi znan, je bilo go-

spodu Knobleherju rečeno, se perpraviti. Čudno se mu je storilo, da bo zdaj mu iti v deželo, ki jo je pred kratkim iz Danskiga čez vosko cesto morja glédal, in kamor si vunder ni mislil kterikrat priti. Med tem se je néki mašnik iz Bavarskiga za ta misijón ponudil, in naš domorodec zopet ni védil, kam bo z njim. Drugo upanje se pokaže za novo Holandijo in spet za Indijo, to de zastónj. Zdaj mu je bilo rečeno, se perpraviti za Perzijo; že se uči ondašnjiga jezika po slov-nici, ki mu jo je kardinal Mezzofanti dal, in si pustí brado rasti.

Tukej raztrése njegove misli nekoliko misijon, na kteriga je šel s svojim vodjam P. Rillo, in več učenci propagande, v Sabinske hribe blizo Rima k perprostimu in pobožnjimu ljudstvu. Ko pride nazaj, najde pismo od svojiga prijatla iz Krajnskiga in zraven nekaj krajnskikh pesem z napévi (vižami). Té so, kakor sam piše, dopadle njegovim tovaršam, posebno nekemu Kitajcu, Ming po iménu, takó, da so jih večkrat poskušali péti. Ta čas se mu je odperla pot, po kteri bi bil za svoj rod, namreč za slavijanskiga, imél kaj več délati. Kar se je bil namreč soznanil z rajnkim gosp. Kopitarjem, ki je bil poklican v Rim, tamkej učilištvo za slavijansko pismenstvo osnovati: se je začél tudi z iztočno-slavijanskim, posebno s staroslovenskim narečjem pečati; in zdaj je bil on odločen to učilištvo prevzeti. Čeravno močna je bila njegova želja za daljne misijone, se je podal povelju svojih viših, vzel v roke Cirilovo s. pismo, Nestorjev letopis in druge bukve, ki jih je bil ruski Car Nikolaj poslal propagandi. Med tém je prejél še več krajnskikh bukev, zlasti Potočnikove pesmi po gosp. Andreji Skopcu; in še ga novi misijon v Nemi, kraj z jezeram, ki je podobin Blejskimu, v duhu prestavi v slovenske strani.

Med tem pa so se njegovi viši zopet ozerli na njegov vedni namen za vnanje misijone, zavoljo kteriga je on svoj dom bil zapustil, in dovolili so mu odhód v Indijo. Kér pa so rajnki Papež Gregor XVI. sklenili, nov apostoljski vikarjat (namestništvo) v notranji Afriki med Zamorci osnovati: sta bila pater Rillo in gosp. Knobleher namenjena, apostoljskim namestnikom za misijonarja iti. Gosp. Knobleherju bo iti čez otok Malto, kjer najde svojiga noviga prednika, do zdaj ondi korarja, potém, kakor stoji v poslednjim pismu od 18. Rožnicveta, v Sirijo, da se soznani popréd z izhodnimi vredbami, in daljna pot bo šla čez Egipt v kraje, kjer nar huji sonce peče — zraven paganska tema še z vso močjo kraljuje, in k temu mahomedanska vraža napotje dela.

Kér je k temu težkimu poklicu veliko serčnosti in stanovitnosti potreba, se on perporoči molitvam svojih rojakov.

P. H.

Današnjimu listu je perdjana 18. doklada.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	22. Velikiga serpana.		17. Velikiga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače . . .	2	2	2	—
1 » » » banaške . . .	2	15	2	14
1 » Turšice	1	9	1	8
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Reži	1	23	1	25
1 » Ječmena	1	6	—	—
1 » Prosa	1	7	1	18
1 » Ajde	1	3	1	18
1 » Ovs	—	45	—	51